

T.C.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
İZMİR VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 67854564-105[1741]-274

12.05.2016

Konu : Sehven başka firmaya ödenen borcun geri alınamayıp icra müdürlüğünce dava dosyasının borçlunun bulunamaması nedeniyle kapatılmasında değersiz alacak uygulaması hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve eklerinin incelenmesinden; ilimiz ... Vergi Dairesi Müdürlüğünün vergi kimlik numarasında kayıtlı mükellefi olan firmanızca 20../Ocak ayında ... A.Ş. 'ye gönderilmesi gereken ...-TL tutarındaki havalenin sehven daha önce ticari ilişkiniz bulunan ... Ltd. Şti. 'ye gönderildiği, söz konusu tutarın bu şirket tarafından iade edilmemesi üzerine konunun yargıya intikal ettirildiği, ... tarihinde davanın lehinize sonuçlandığı, alacak takibine İcra Dairesi nezdinde ... tarihinde başlanıldığı, bu şirketin kapanması nedeniyle adı geçen icra müdürlüğünce dosyanın ... tarihinde takipsizlik kararıyla kapatıldığı ve ... tarih ve 20../... Esas sayılı belgenin verildiği, "128 Şüpheli Ticari Alacaklar" hesabında izlenen alacak tutarı için herhangi bir şüpheli alacak karşılığı ayrılmadığı belirtilerek, tahsil imkanı kalmayan alacağınızın değersiz alacak olarak değerlendirilmesinin mümkün olup olmadığı hususunda Başkanlığımız görüşü istenilmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesinde “Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar, değersiz alacaktır.

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükme göre, değersiz alacak olarak doğrudan zarar yazılabilmesi için ortada bir alacak söz konusu olmalı ve alacak, ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili bulunmalıdır.

Başka bir ifadeyle, alacak, işletme faaliyetleriyle ilgili olmalı, ticari ve zirai, kazancın normal gerekleri çerçevesinde doğmalıdır.

Görüldüğü gibi değersiz alacak; kaybedilmiş, tahsiline artık imkân kalmamış, değeri sıfıra inmiş bir alacaktır. Kanuni düzenlemeye göre alacağın tahsil imkânının kalmadığının, kazai bir hükümle veya kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi icap etmektedir. Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hakim tarafından hükmedilmiş olması; kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkansız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgeler anlaşılmalıdır. Alacağın tahsil güçlüğüne objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde alacakların tahsilinin mümkün olmadığı takdirde mükellefe bırakılmış olur. Böyle bir boşluk bırakmamak amacıyla kanun koyucu değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsikini öngörmüştür.

Kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda ise kanunda yeterli açıklık bulunmamaktadır. Ancak, vergi hukuku uygulaması bakımından kanaat verici vesikalara örnek olarak aşağıdaki belgeler sayılabilir.

-Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya Medeni Kanunun 31 ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarında mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,

-Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,

-Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,

-Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,

-Borçlunun dolandırıcılıktan mahkum olması ve herhangi bir malvarlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,

-Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,

-Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar, (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.)

-Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler.

Diğer taraftan, borcu sona erdiren sebeplerden birisi imkânsızlıktır. Sözleşmenin kurulması sırasında ortaya çıkan imkânsızlığa başlangıçtaki imkânsızlık; sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan imkânsızlığa ise sonraki imkânsızlık denir. Başlangıçtaki objektif imkânsızlık, sözleşmenin batıl olmasına neden olur. Sonraki imkânsızlık, şayet borçlunun kusurundan ileri geliyorsa kusurlu imkânsızlık, borçluya yükletilemeyen bir sebepten ileri geliyorsa kusursuz imkânsızlık ismini alır. İmkânsızlık bir borcun ifasının çeşitli sebeplerle (umulmayan hâl, kaza, zorlayıcı sebep vb.) mümkün olmamasıdır. İmkânsızlık nedeniyle asıl borç ve ona bağlı ikinci dereceden borçlar ortadan kalkar. İmkânsızlık kısmi veya tam olabilir.

Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşır, borç sona erer. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybeder. Kanun veya sözleşmeyle hasarın alacaklıya yükletilmiş olduğu durumlar, bu hükmün dışındadır. Ancak, taraflar sözleşmede, bir tarafın borcunun ifası kusuru bulunmaksızın imkânsızlaşsa bile diğer tarafın kendi borcunu ifa edeceğini, önceden ifa etmişse geri alamayacağını kararlaştırabilir.

Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle kısmen imkânsızlaşır, borçlu, borcunun sadece imkânsızlaşan kısmından kurtulur. Ancak bu kısmi ifa imkânsızlığı önceden öngörülseydi taraflarca böyle bir sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, borcun tamamı sona erer.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, ... Ltd. Şti. 'den olan alacağınıza yönelik yaptığınız icra takibi dosyasının borçlunun bulunamaması nedeniyle ...tarihinde takipsizlik kararıyla kapatılması ile borcun tahsili yönünde fiili olarak imkansızlık durumu ortaya çıktığından söz konusu alacağınızın değersiz alacak olarak kabul edilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, söz konusu alacağın değersiz hale geldiği yıl hesaplarına zarar olarak yazılması gerekmekte olup, 20.. yılında zarar yazılmayan alacağınızın daha sonraki yıllarda değersiz alacak olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesine ve gereğini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.